

نگاهی کوتاه به فیلم "استاد"

زندگی و سرنوشت شاعر انقلابی کرد "ابولقاسم لاهوتی کرمانشاهی"

فیلم "استاد" زندگی 'ابولقاسم لاهوتی کرمانشاهی' شاعر انقلابی کرد ایران به کارگردانی 'دولت خدانظروف' رئیس سابق اتحادیه سینماگران اتحاد شوروی از سوی 'تاجیک فیلم' به زبان روسی در سال ۱۹۸۸ انتشار یافت و هم اکنون در یوتیوب قابل دسترسی است. زمان فیلم یک ساعت و ۳۳ دقیقه و نیم است. در اینجا برای آشنایی علاقمندان به زندگی این شاعر انقلابی و کمونیست اشاره کوتاهی به کلیت این فیلم و سرگذشت وی خواهیم داشت.

در ابتدای فیلم، اشاره مختصری به دوران کودکی لاهوتی شده است. لاهوتی در اواخر سده نوزده [سال ۱۸۷۷] در کرمانشاه در خانواده‌ای فقیر و زحمتکش کرد دنیا آمد. پدر او بخاطر علاقه وافری که به ابولقاسم فردوسی شاعر ایرانی داشت، نام ابولقاسم را بر او نهاد. در جوانی، لاهوتی تحت تاثیر افکار و نوشته‌های میرزا ملکم خان بوده است. در نهضت مشروطه ایران (۱۹۰۶) و فتح تهران شرکت می‌کند. در سال ۱۹۱۶ که ارتش تزار به کرمانشاه میرسد از طریق افسری بلشویک بنام "کلانیسوف" با نام لنین آشنا می‌شود. در سال ۱۹۱۷ در کرمانشاه روزنامه "بیستون" را منتشر می‌کند. در سال ۱۹۱۸ به ترکیه رفته، با حسن مقدم روزنامه "پارس" را منتشر می‌کند. پس از بازگشت به ایران، در نهضت جنگل در گیلان و همچنین در قیام شیخ محمد خیابانی در تبریز شرکت می‌کند. او در سال ۱۹۲۱ به کمک ژاندارمهای تحت فرمان خود در تبریز 'حکومت سرخ' را بنیاد مینهد و پس از شکست آن به اتحاد شوروی مهاجرت می‌کند. در مرز آذربایجان لاهوتی و همراهانش خلع سلاح و به نخجوان و سپس باکو فرستاده میشوند. در آنجا بعلت حاکمیت مساواتچی‌ها زندانی و شکنجه میشود. با آمدن ارتش سرخ به فرماندهی سرگئی میرونوویچ کیروف از رهبران حزب کمونیست اتحاد شوروی به باکو، لاهوتی آزاد میشود. وی ابتدا به مسکو و بعد به تاجیکستان میرود. اولین دیوان اشعار او در سال ۱۹۲۳ در مسکو به چاپ میرسد. در سال ۱۹۲۴ یعنی همان سال مرگ لنین، به عضویت حزب کمونیست اتحاد شوروی در می‌آید. لاهوتی در

تاجیکستان نقش بزرگی در رشد و شکوفایی فرهنگ و ادبیات تاجیکی و پرورش و تربیت جوانان این دیار ایفا کرد. او اولین دستگاه چاپ را به شهر دوشنبه آورد، مردم تاجیک را با شکسپیر و نویسندگان مشهور جهان آشنا نمود. اولین روزنامه "بیداری تاجیک" را منتشر کرد. از بنیادگزاران اصلی و اولیه "اپرا و باله"ی تاجیکستان بود. او سراینده اولین سرود ملی تاجیکستان است. زمانی که در تاجیکستان اجازه چاپ آثار صدرالدین عینی نویسنده مشهور تاجیک به بهانه سلطنت طلبی و ملی گرایی داده نمی شد، او بی هیچ ترس و واهمه ای کتاب عینی را به چاپ رساند. در سال ۱۹۳۷ با دستگیر شدن عینی و به آتش کشیدن کتابهایش، لاهوتی بی باکانه به نزد عثمان یوسوفوف دبیرکل حزب کمونیست تاجیکستان رفته، خواهان آزادی عینی میشود. چنین کاری آنهم از سوی فردی که خود پناهنده آن کشور بود، کاری بود بس خطرناک. عینی در نامه ای به لاهوتی مینویسد: "اگر بلایی بر سرم آمد، تو تنها کسی هستی که میتوانی به داد بچه هایم برسی".

لاهوتی از شرکت کنندگان اصلی اولین کنگره نویسندگان اتحاد شوروی در سال ۱۹۳۳ بود. در این فیلم لاهوتی پهلوی ماکسیم گورگی نشسته است. او برای مدتی معاون ماکسیم گورگی در هیات رئیسه کانون نویسندگان اتحاد شوروی بود.

لاهوتی در سال ۱۹۳۵ در کنگره "دفاع از ادبیات" پاریس شرکت می کند. در دوران اقامتش در اتحاد شوروی چندین مدال، از جمله مدال لنین به او اعطاء شده است.

در سال ۱۹۴۶ پس از تشکیل حکومت ملی آذربایجان و جمهوری کردستان امید بازگشت به زادگاهش، از نو در او زنده می شود. طبق گفته پسرش "دلیر" لاهوتی مدام میگفت "ما میرویم ما میرویم به کرماشان". اما شکست این نهضت ها تاثیری بس ناخوشایندی در او بجای گذاشت.

لاهوتی رابطه بسیار خوبی با مردم زحمتکش تاجیک داشت و منزلش مکان رفت و آمد کالخورنیک ها بود. در روزنامه پرآودا و مجلات مختلف اتحاد شوروی مقالات بسیاری در مورد شخصیت والا و نقش بزرگ او در رشد و اشاعه فرهنگ و ادبیات تاجیک درج شده است.

در این فیلم، پسرانش گیو و دلیر، همچنین دخترش لیلا و همسرش ستسیلیا لاهوتی، برخی از نویسندگان و شاعران ایرانی مانند زنده یاد ژاله اصفهانی، نرسیس نرسیسیان، رحیم خوشیم، شریف حسین زاده، میر سعید میرشکار، دیمتری لیاشکوویچ، آندری ستانسینسکی و ... خاطرات خود را در رابطه با لاهوتی بازگو می کنند.

لاهوتی در اواخر دهه ی ۴۰ سده بیست میلادی، مورد بی مهری مقامات حزب کمونیست تاجیکستان قرار گرفته، بهمین خاطر با خانواده اش به مسکو نقل مکان می کند. هنگام شرکت در دومین کنگره نویسندگان تاجیک در سال ۱۹۴۷ علیرغم اطلاع برگزارکنندگان این کنگره از ۶۰ سالگی شاعر، به او تبریک نگفته و دسته گلی به او تقدیم نمیکنند. رهبران وقت حزب کمونیست تاجیکستان آشکارا با او مخالفت کرده، به شیوه های مختلف موجب رنج و آزار او میشدند. لاهوتی در سال ۱۹۵۴ در دومین کنگره نویسندگان اتحاد شوروی در مسکو شرکت می کند.

گزارشات ارائه شده در رابطه با فجایع دوران استالین در کنگره بیستم حزب کمونیست اتحاد شوروی در سال ۱۹۵۶ تأثیری بغایت دردناک در او که علاقه بسیاری به ستالین داشت، بجا می‌گذارد.

زمانی که خروشچف به دیدار شولوخوف نویسنده رمان مشهور "دن آرام" می‌رود، برخی از دوستان از لاهوتی می‌پرسند که آیا خروشچف نزد او هم آمده است؟ لاهوتی جواب می‌دهد: "خیر! اگر پیش من بیاید چی باید به او بگویم، همه ما، نویسندگان و شاعران این سیمای خوب را از ستالین نزد مردم درست کردیم و ما همه در این امر شریک هستیم."

لاهوتی در زمستان ۱۹۵۷ در بیمارستانی در مسکو درگذشت و در گورستان نووودویچی به خاک سپرده شد. به نقل از پرستارهایش، لاهوتی در آخرین دقایق زندگی به زبان مادریش سخن گفته و کسی سر از حرف‌های او در نیارده است. پسر و همسرش بر این باورند که او در این لحظه به فارسی یا تاجیکی صحبت کرده است. زبان مادری لاهوتی کردی بود و تا به حال ۳ شعر کردی نیز از او یافت و منتشر شده‌اند.

مراسم ۱۰۰ سالگی لاهوتی بطور شکوهمندی در سال ۱۹۸۷ در تاجیکستان برگزار شد. در دقایق ۵۳ و ۵۷ و همچنین آخرین دقایق این فیلم، آواز و اشعاری با صدای لاهوتی پخش می‌شود.

این فیلم ارزشمند تاریخی، اطلاعات بسیار مفید و جالبی در رابطه با شخصیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، همچنین زندگی و اشعار لاهوتی کرمانشاهی به خواننده می‌دهد.

نگارنده این سطور امیدوار است این فیلم از سوی یکی کانال‌های تلویزیونی به زبان فارسی ترجمه گردد تا علاقمندان به تاریخ و سرنوشت این شاعر انقلابی، سود و استفاده بیشتری از این فیلم مستند تاریخی ببرند.

لینک فیلم:

<https://www.youtube.com/watch?v=AmNvwwLb->

[og&ab_channel=%D%A%D%B%D%B%D%B%D%A%D%B%D%B%D](https://www.youtube.com/watch?v=AmNvwwLb-og&ab_channel=%D%A%D%B%D%B%D%B%D%A%D%B%D%B%D)